

Adrese Teslim Değişiklik Teklifi TBMM Gündeminde... ŞİRKETLERE VAR, VATANDAŞA YOK!

Elektrik Piyasası Kanunu'nda değişiklik öngören kanun teklifi, TBMM'de komisyon gündeminde alındı. Gereğesinde yatırımcıların taleplerini karşılamayı amaçladığı açıkça ifade edilen kanun teklifi, atık otomobil lastiği yakacak elektrik üretim tesislerin bile yenilenebilir kapsamında teşvik edilmesini öngörüyor. Elektrik Mühendisleri Odası (EMO), düzenlemenin abonelere yeni yükler yaratacağına dikkat çekerek, şirketlere kaynak yaratılmasının hedeflendiğini açıkladı. Kendisinin de elektrik üreticisi olduğunu ifade eden komisyon başkanının itirazları "çevreydi, şunlar bunlar söylemi" olarak değerlendirmesi üzerine, EMO, milletvekillerine yönelik olarak halka öncelik veren, doğayı ve yaşamı koruyan politikalar üretme çağırısı yaptı.

İktidar tarafından hazırlanan Elektrik Piyasası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin TBMM Başkanlığı'na sunulduğunun öğrenilmesi üzerine EMO Yönetim Kurulu tarafından 10 Ekim 2020 tarihinde yazılı bir basın açıklaması düzenlendi. Teklife ilişkin bilgilerin basın ve sosyal medyadan öğrenildiğine vurgu yapılan açıklamada, şöyle denildi:

"Teklifin gerekçesinde düzenlemenin özel sektör yatırımcılarının faaliyetlerini daha sağlıklı ve hızlı bir şekilde gerçekleştirmesini temin etmek' amacı ile yapıldığı açıkça belirtilmektedir. Zira çabuklaştırma, basitleştirme gerekçesi ile kamu yararının tespitine dair denetim mekanizmalarını ortadan kaldıran, kamu yararına hizmet etmeyen, sermayeyi önceleyen kamulaştırma işlemlerinin hızlı ve denetimden uzak gerçekleştirilmesini sağlamak üzere düzenlemeler yapılmak istendiği görülmektedir."

"YEKDEM Maliyeti Büyür"

Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun'da da değişiklik yapılmasının öngörüldüğüne dikkat çekilen açıklamada, "atık lastiklerin işlenmesi sonucu ortaya çıkan ürünlerin" biyokütle tanımı içerisine alınarak, yenilenebilir enerji kaynağı olarak değerlendirildiği belirtilerek, şu bilgilere yer verildi:

"Yenilenebilir Enerji Kaynakları Destekleme Mekanizması (YEKDEM) kapsamında büyük güçte pek çok Hidroelektrik Santral (HES) ve Rüzgar Enerji Santral (RES) mevcuttur. Büyük güçteki bu tür tesisler YEKDEM maliyetlerini artırmakta olup, YEKDEM maliyetleri de elektrik tarifelerine doğrudan etki etmektedir. Dolayısıyla YEKDEM, elektrik tarifeleri üzerinden büyük kapasiteli HES ve RES'lere mali kaynak aktarma mekanizması haline dönüşmüştür. Kaynak türü ve teknolojisi ne olursa olsun doğaya ve insan sağlığına zarar veren, toplumsal yaşamı olumsuz etkileyen yenilenebilir enerji üretim tesisleri YEKDEM kapsamından çıkartılmalıdır."

Faturaların Düşürülmesine Yönelik Öneriler

Teklifin gerekçesinde "tüketicilere düşük maliyetli sürekli ve kaliteli enerji sunumu" ifadelerinin bulunmasına rağmen, sadece alandaki şirketlerin yararına düzenlemeler yapıldığının ifade edildiği açıklamada şu önerilere yer verildi:

"Dağıtım şirketlerinin sorumluluğunda olan kayıp kaçak tüketimlerinin ve sayaç okuma giderlerinin faturalara yansıtılmaması,

-TRT payının sanayi abone gruplarında olduğu gibi tüm abone gruplarından kaldırılması,

-Belediye Tüketim Vergisi'nin sanayi abonelerinde olduğu gibi tüm abone gruplarına yüzde 1 olarak uygulanması,

-KDV oranlarının, mesken abone grubundan kaldırılması, diğer abone gruplarında da makul bir seviyeye düşürülmesidir."

EMO Görüşlerini Komisyona Aktardı

Açıklamanın ardından söz konusu teklif, 13 Ekim 2020 tarihinde TBMM Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu'nun kurduğu alt komisyon toplantısında görüşülmeye başlandı. Toplantıya EMO adına Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet Özdağ katılarak, teklif hazırlanması aşamasında EMO'nun görüşünün alınmadığına vurgu yaptı. Toplantıda kanun teklifinde tanımlar içinde yer

alan “atık lastiklerin işlenmesi sonucu ortaya çıkan ürünler” ifadesinin mevzuatla çeliştiğine vurgu yapan Özdağ, “doğrudan yakma yöntemine dayalı biyokütle enerji tesislerinin yenilenebilir enerji kaynaklarını destekleme mekanizmasından çıkartılması gerektiğini düşünüyoruz. Zira, yakılan hiçbir ürünün, hiçbir organik maddenin inorganik hâle geldikten sonra kendisini yenilemesi mümkün değildir” dedi. Komisyon Başkanı Mustafa Elitaş’ın, “Böyle elektrik üretilmez mi diyorsunuz?” sorusu üzerine Özdağ, “Üretilir ama yenilenebilir enerji kaynağı olarak ifade edilemez. Çünkü YEKDEM mekanizmasına girdiği zaman ne tür muafiyetler ve destekler sağlandığını Komisyonumuz zaten biliyordur diye düşünüyorum” yanıtını verdi. Teklifte, tipi veya rezervuar alanı 15 kilometrekarenin altında olan HES üretim tesislerinin YEKDEM mekanizmasına dahil edildiğine işaret eden Özdağ, şu görüşleri dile getirdi:

“Özellikle Karadeniz Bölgesi için 15 kilometrekarelik bir alanın ne kadar büyük bir alan olduğunu ve bu alan içerisinde çok büyük güçlerle elektrik enerjisi üretim tesisleri kurulabileceğini fiilen sahada görüyoruz. 2020 yılı itibarıyla YEKDEM kapsamında gücü 50 megavat ile 626 megavat arasında olan toplam 59 adet rezervuarlı HES ve gene gücü 50 megavat ile 281 megavat arasında olan 165 adet RES’in mevcut olduğu malumunuzdur.

Dolayısıyla bu kanun maddesinde güç sınırı olmaksızın YEKDEM mekanizmasına dâhil edilen bu çok büyük güçlü üretim tesisleri gene aynı kanunun Ek-1 sayılı cetvelinde yer alan döviz üzerinden sübvansede edildikleri, desteklendikleri için mevcut tarifeler üzerinde -sanayi tarifeleri, tarımsal tüketim tarifeleri, ticarethane ve mesken abone grupları üzerinde- ciddi baskılar oluşturmaktadır. Bu nedenle,

YEKDEM mekanizmasına dâhil edilecek üretim tesislerinin hiç olmazsa 50 megavatla sınırlandırılmasını, önümüzdeki dönemlerde bu güç sınırının 10 megavata çekilmesini tarifeler üzerindeki baskının azaltılması anlamında Elektrik Mühendisleri Odası olarak talep ediyoruz.”

“Destekler Piyasa Fiyatının Üstünde”

Türkiye’de 2019 yılında üretilen elektriğin yüzde 25’inin YEKDEM kapsamındaki santrallardan elde edildiğini, yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik enerjisi üretme yöntemlerinin desteklenmesi gerektiğini ancak buradaki güç sınırları ve kullanılacak teknolojilerin titizlikle seçilmesinin önemli olduğunu vurgulayan Özdağ, şöyle konuştu:

“13’üncü madde uyarınca; Haziran 2021’e kadar hizmete girecek YEKDEM kapsamındaki bütün enerji üretim tesisleri için Ek -1 sayılı cetvele göre yani kilovatsaat başına hidroelektrik santrallarına 7,3 sent, jeotermallere 10,5, biyokütle ve GES santrallarına da 13,3 sent minimum destek öngörülmektedir. 2019 yılı içerisinde YEKDEM kapsamındaki elektrik enerjisi santrallarına piyasa fiyatının üzerinde ödenen toplam miktar minimum 17 milyar TL olmuştur.”

“Fon ve Vergi Sorunları Çözülmeli”

Kanun teklifinin 40. maddesi ile ulusal tarifenin 2025 yılına kadar uzatılmasının öngörüldüğüne dikkat çeken Özdağ, “EMO olarak ulusal tarifeyle devam edilmesini olumlu buluyoruz ancak elektrik dağıtım şebekeleri özelleştirilirken 21 dağıtım bölgesinin özelleştirilmesi esnasında bölgesel tarifeyle geçileceği bu ihale şartlarında belirtilerek ve 2015 yılında bölgesel tarifeyle geçilerek ihaleler gerçekleştirildi. Yani ihaleyi alan şirketler dağıtım bölgelerindeki kayıp kaçak oranlarını bilerek bu ihaleleri aldılar. Şimdi, bu ulusal tarifenin de-

vam ediyor olması aslında hukuken bu ihale şartlarının da bir anlamda ihlali anlamına gelmekle birlikte, biz özellikle kayıp kaçak bedellerinin faturasını ödeyen vatandaşlardan tahsil edilmesinin doğru olmadığını düşünüyoruz” diye konuştu. Özdağ, konuşmasını şöyle tamamladı:

“Bütün faturalardan TRT payının sanayi abone gruplarında olduğu gibi kaldırılmasını, dağıtım şirketlerinin sorumluluğunda olan kayıp kaçak tüketimlerinin, sayaç okuma giderlerinin faturalara yansıtılmamasını, belediye tüketim vergisinin sanayi abonelerinde olduğu gibi diğer tüm abone gruplarında yüzde 5’den yüzde 1’e düşürülmeli, ayrıca meskenlerde KDV’nin kaldırılması, diğer abone gruplarında da makul düzeye çekilmesini talep ediyoruz.”

Komisyon Başkanı Şirket Sahibi Çıktı

Özdağ, teklifinin 44. maddesiyle ilgili olarak ise “Pandemi gerekçesiyle bile olsa, kamusal kaynakları uzun yıllardır kullanan ve yükümlülüklerini yerine getirmeyen şirketlerin oluşturduğu kamu zararlarını göz önüne almadan şirket teminatlarının olduğu gibi iade edilmesinin kamu zararına yol açacağı” uyarısını yaptı.

Özdağ’ın EMO görüşlerini aktarmasının ardından komisyon çalışmalarını sürdürerek, teklif maddelerinin oylamasına geçti. Oylama sırasında Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin’in EMO’nun görüşünü hatırlatması üzerine, Komisyon Başkanı Mustafa Elitaş önce “Yok, yok; öyle bir şey yok. Bu arkadaş elektrik mühendisiydi herhâlde değil mi?” diye sorup, “evet” yanıtını aldığı anda da, şunları söyledi:

“Arkadaş konuyu bilmiyor gibi geliyor bana. Arkadaş çok güzel siyasi tespitler yaptı; çevreydi, şunlar bunlar ama elektrikle ilgili bir şey konuşmadı. Benim babam elektrikçiydi, oto elektrikçiydi, az çok biliyorum. Ama

şimdi elektrik üreticisiyim. O arkadaş elektrik mühendisi, benim babam oto elektrikçisiydi. Arkadaşın konuştuğuna bakıyorum, ben kendi bilgilerimi değerlendiriyorum -orada elektrik mühendisi arkadaşlar var- hakikaten daha iyi biliyorum gibi geliyor.”

Elitaş'ın sözlerinin tutanağa geçmesi ve TBMM sitesinde yayınlanması üzerine EMO Yönetim Kurulu 21 Ekim 2020 tarihinde yazılı bir basın açıklaması daha gerçekleştirdi. Açıklamada, şöyle denildi:

“EMO, araba lastiği gibi toksik petrol türevinin yakılmasına ve bunun yenilenebilir olarak kabul edilmesine, belediye çöpünün olduğu gibi biyokütle yakıtı olarak değerlendirilmesine karşı çıkarken, Komisyon Başkanının bu konularda ‘çevreydi, şunlar bunlar söylemi’, kanun teklifinin nasıl bir bakış açısıyla hazırlandığını da ortaya koymaktadır. Elektrik sektörünü ilgilendiren bir kanun teklifi ile ilgili olarak EMO kamunun bütün belgelerini ve raporlarını inceleyerek görüş oluştururken, Komisyon Başkanı, bir tek bilimsel veri, enerji sektörüne ilişkin tek tablo içermeyen, sadece belli bir çevre için hazırlandığı itiraf edilen torba kanun teklifini görüştürmeye devam etmektedir.”

Elitaş'ın teknik açıklamaları “siyasi tespit” olarak niteleyerek etkisizleştirmeyi hedeflediğine dikkat çekilen açıklamada, “Siyaseti ayrıcalıklı bir

zümrenin hakkı olarak gören; ülkesi ve toplum çıkarları için değil, sahip oldukları ayrıcalıkları genişletmek için araç olarak kullananların doğal olarak kendilerinden başka hiçbir grup ya da kişinin bu alana girmesine, üstelik de denetim mekanizmasını işletmesine izin vermek istemeyeceği açıktır. Böylece kendi iktidarlarına hareket serbestliği sağlanan ortamlarda kamu yararı için yükselen itirazlar da ‘siyaset yapıldığı’ suçlaması ile karşılaşmaktadır” ifadelerine yer verildi. Basın açıklaması, milletvekillerine, şirketleri değil, halka öncelik veren, doğayı ve yaşam hakkını koruyan politikalar üretme çağrısı yapılarak tamamlandı.

Toptandaki İndirim, Zamma Dönüştü...

ELEKTRİK ZAMLARI SALGIN DÖNEMİNDE DE HIZ KESMEDİ

EMO Yönetim Kurulu, 1 Ekim 2020 tarihinde yürürlüğe giren yeni elektrik tarifesiyle dört kişilik bir ailenin 230 kWh'lik aylık asgari faturasının yüzde 5,75 artarak 172,75 TL'ye çıktığını açıkladı. Kamu şirketi EÜAŞ'ın dağıtım şirketlerine uyguladığı toptan tarifesinde yapılan indirimlerin abonelere yansıtılmadığına dikkat çekilen açıklamada, dağıtım şirketlerine kaynak aktarımı yapıldığı vurgulandı.

EMO Yönetim Kurulu'nun 1 Ekim 2020 tarihinde gerçekleştirdiği basın açıklamasında EPDK tarafından onaylanan ve 1 Ekim 2020 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan tarifeye yüzde 5,75 zam yapıldığı belirtilerek, Yeşil Tarife'nin ise yüzde 11,7 ile yüzde 12,2 arasında değişen oranlarda artırdığı açıklandı. EMO'nun hesaplamalarına göre; asgari yaşam standartlarına sahip dört kişilik bir ailenin aylık 230 kWh üzerinden elektrik tüketim faturası yüzde 5,75 artış ile 163,35 TL'den 172,75 TL'ye, Yeşil Tarife'yi tercih etmiş olan benzer yapıdaki bir ailenin aylık 262,15 TL olan faturası yüzde 11,71 artış ile 292,85 TL'ye yükseldiği belirtildi.

Toptan tarifelere bakıldığında ise EÜAŞ'ın dağıtım şirketlerine uyguladığı ve 1 Ekim 2019'da 34,8654 ku-

ruş olan bir kWh'lik fiyatın, 1 Ocak'ta 27,5683 kuruşa, 1 Nisan'da 22,8311 kuruşa, 1 Temmuz 2020'de ise 13,2000 kuruşa düşürdüğüne yer verilen açıklamada, önceki dönemlerde toptan fiyat artışlarının aboneler için zam gerekçesi olarak kullanılmasına rağmen, bu dönem indirim yapılmadığı vurgulanarak, şöyle denildi:

“EÜAŞ toptan satış fiyatlarında ya-

pılan indirimler, salgın hastalık dönemi de dahil olmak üzere hiçbir şekilde tüketici faturalarına yansıtılmamıştır, sadece şirketlere kaynak aktarmanın yolu olarak kullanılmıştır.”

Yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üretimini de desteklemek amacıyla 1 Ağustos 2020 tarihinden itibaren uygulanmaya başlayan Yeşil Tarife'de ise konut abonelerine yüzde

TERİMLİ TEK ZAMANLI MESKEN ABONESİ (ULUSAL TARİFE)

DÖNEMİ	01.07.2020	01.10.2020	ARTIŞ(%)
Tüketim (kWh)	230	230	0
Enerji Birim Bedeli (TL/kWh)	0,362671	0,3927	8,28
Dağıtım Birim Bedeli (TL/kWh)	0,210205	0,212381	1,04
Enerji + Dağıtım Bedeli (TL)	131,76	139,17	5,62
% 1 Enerji Fonu (TL)	0,83	0,9	
% 2 TRT Payı (TL)	1,67	1,81	
% 5 BTV (TL)	4,17	4,52	
Vergi ve Fon Toplamı (TL)	6,67	7,23	
KDV (% 18)	24,92	26,35	
FATURA TOPLAMI (TL)	163,35	172,75	5,75

11,71 sanayi abonelerine yüzde 12,2 zam yapıldığına dikkat çekilen açıklamada, uygulamaya ilişkin şu değerlendirilmeye yer yer verildi:

“Halen mevcut ulusal tarife-den enerji kullanan Tek Terimli Tek Zamanlı AG bağlantılı tüketicilerin Yeşil Tarife’yi tercih etmeleri durumunda Ulusal Tarife’ye göre; mes-kende yüzde 69,5, ticarethanede yüzde 28, sanayide yüzde 38,8 ve ta-

rımsal sulamada yüzde 40,1 oranında fazla ödeme yapmaları söz konusu-dur. Salgın riskinin halen devam etti-ği günümüzde, ekonomik nedenlerle normal faturasını ödemekte zorlanan tüketicilerin günümüz koşullarında Yeşil Tarife’yi seçmeleri pek de müm-kün görülmemekte ve tarife tüketiciler açısından kabul görebilecek bir içerik taşımamaktadır.”

Yeşil Tarife’nin tercih edilebilmesi

için ulusal tarife ile arasında oluşan yüksek orandaki farkın kapatılması gerektiğine değinilen açıklamada, şu uyarlarıyla tamamlandı:

“Faturalara yansıtılan vergi ve fon dilimlerinde indirimde gidilmeli, TRT payı tamamen kaldırılmalıdır. Elektrik enerjisinin üretiminden tüketimine ka-dar geçen sürecin; eğitimde, sağlıkta, ulaşımda olduğu gibi kamu hizmeti niteliği taşıdığı unutulmamalıdır.”